

Modül 7

İnterneti Daha Güvenli, Daha Adil ve Dürüst Bir Alan Haline Getirmek

www.includememedia.eu

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Atık yönetimi için lütfen bu belgeyi renkli yerine gri tonlamalı veya siyah-beyaz olarak yazdırın. Lütfen kağıdın her iki yüzüne (çift taraflı) yazdırın ve mümkünse birden fazla slayt veya sayfayı tek sayfaya sığdırın.

Modüle Genel Bakış

Bu modül, medya profesyonellerinin, eğitim kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının (STK'lar) etik dijital ortamların sürdürülmesindeki ortak rolünü vurgulamaktadır.

Medya standartlarını, yönetim çerçevelerini ve sorumlu çevrimiçi alanların teşvik edilmesinde dijital okuryazarlığın önemini incelemektedir. Katılımcılar; gerçek yaşam örnek olay çalışmaları, politika tartışmaları ve dijital araçlar aracılığıyla Avrupa'da güvenilir gazetecilik, çok paydaşlı yönetim ve dijital vatandaşlığın teşvik edilmesindeki fırsat ve zorlukları ele alacaktır.

KONU 01

Dijital Çağda Etik Gazetecilik: Avrupa Medya Standartlarının Rolü

Medya profesyonellerinin güvenilirliklerini nasıl koruyabileceğini, yanlış bilgiyle nasıl mücadele edebileceğini ve etik habercilik standartlarını nasıl sürdürebileceğini inceler.

KONU 02

Kapsayıcı Dijital Yönetim için Çok Paydaşlı İşbirliği

Hükümetlerin, STK'ların ve teknoloji şirketlerinin daha güvenli ve kapsayıcı bir dijital alan sağlayan politikaları nasıl birlikte oluşturabileceğini tartışır.

KONU 03

Üniversiteler ve Medya Eğitimi: Avrupa'da Dijital Vatandaşlığı Güçlendirmek

Yükseköğretim kurumlarının öğrencileri dijital ortamda yön bulmak için gerekli eleştirel medya okuryazarlığı becerileriyle nasıl donatabileceklerini araştırır.

KONU 04

Dijital Platformları Hesap Verebilir Kılmada Sivil Toplumun Rolü

Aktivistlerin ve denetim kuruluşlarının teknoloji devlerini nasıl izlediğini, şeffaflığı nasıl savunduğunu ve politika değişikliklerini nasıl talep ettiğini vurgular.

Konu 1

Dijital Çağda Etik Gazetecilik: Avrupa Medya Standartlarının Rolü

Genel Bakış

Dijital Çağda Etik Gazetecilik: Avrupa Medya Standartlarının Rolü

Gazetecilik, gerçek kontrolüne, kaynak doğrulamasına ve bağlama dayanır; ancak dijital haberciliğin hızlı akışı bu süreci karmaşık hale getirmekte, doğrulamayı zayıflatmakta, geleneksel medya kapı bekçiliğini azaltmakta ve yanlış bilgi/dezenformasyonu körüklemektedir.

Bu bölüm, medya profesyonellerinin dijital çağda güvenilirliklerini nasıl koruyabileceğini, yanlış bilgiyle nasıl mücadele edebileceğini ve etik habercilik standartlarını nasıl sürdürebileceğini incelemektedir. ***Gazetecilik bütünlüğünü koruyan Avrupa medya politikalarını, düzenleyici çerçeveleri ve girişimleri araştırmaktadır.***

Giriş: Medya Öz-Düzenlemesi Nedir?

Dijital dezenformasyona ve zayıflayan medya kapı bekçiliğine **karşı koymak**, gazetecilikte güven ve doğruluğu sürdürmek için bir mekanizmadır.

Hükümet tarafından dayatılan düzenlemeler yerine medya profesyonelleri tarafından belirlenen gönüllü kılavuzlar ve etik standartları kapsamaktadır.

Medya Öz-Düzenlemesinin Bileşenleri:

- Bir davranış kuralları belgesi
- Genellikle bir konsey ve/veya bir ombudspersonden oluşan bir kuruluş

Medya ve Basın Konseyleri

Basın özgürlüğünü korurken etik gazetecilik sağlayan ve gazetecilik ihlallerine ilişkin kamuoyu şikayetlerini ele alan öz-düzenleyici bir kuruluştur (Basın Konseyi, t.y.). Bu işlevler, medyada kamuoyu güvenini ve hesap verebilirliği sürdürmek için gereklidir.

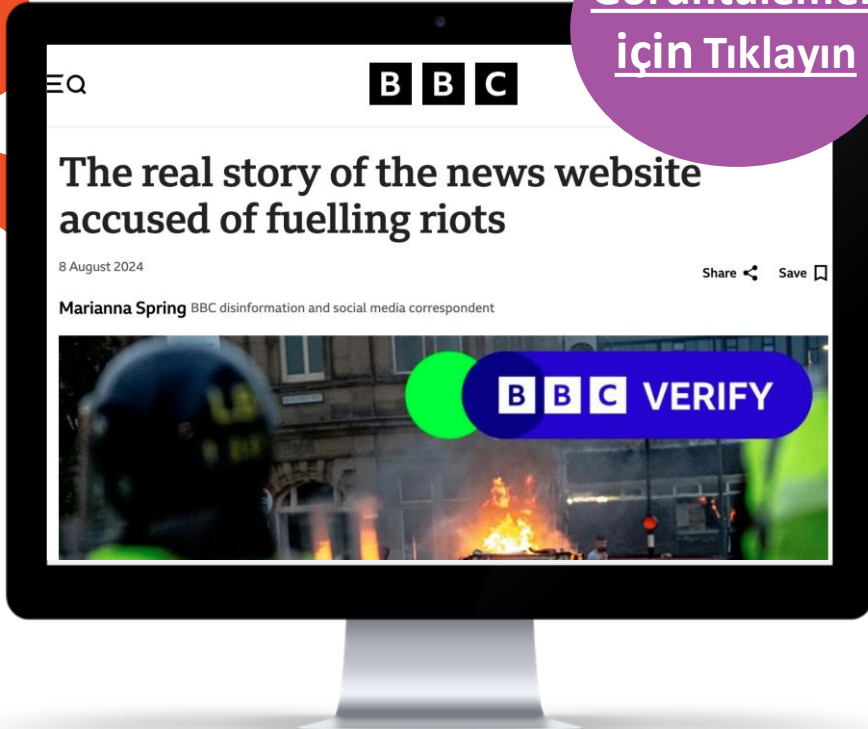
- **Gazetecilik etik kodları** evrensel olarak dört temel ilkeye odaklanır: **doğruluk, bağımsızlık, adil davranış ve mahremiyet ile insan onuruna saygı.**
- Bu **değerler** soyut ideallerden ibaret değildir; demokrasiyi korumak, bilinçli vatandaşlığı sağlamak ve zararlı dezenformasyonun yayılmasını önlemek için hayati önem taşır.

Tıklayın

[Basın Konseyleri Veri Tabanı](#)
[Çevrimiçi Medya Öz-Düzenleme Kılavuzu](#)

Yanlış Bilgi Vakası: Channel3Now'un İngiltere Ayaklanmalarındaki Rolü (2024)

Görüntülemek
için Tıklayın

- İngiltere'nin Southport kentindeki bir kız çocukları dans okuluna yönelik ve üç çocuğun ölümüne neden olan saldırı, yaygın **kargaşa ve ayaklanmalara zemin hazırladı.**
- Şiddet, saldırganın yasadışı göçmen olduğunu **yanlış biçimde** ileri süren ve daha sonra asılsız olduğu kanıtlanan bir **yanlış bilgiyle körüklendi.**
- Bu yanlış bilgi, ülke genelinde protestolara ve şiddete yol açtı.
- Hükümet, yabancı aktörlerin durumu istismar ederek daha fazla yanlış bilgi ve dezenformasyon yaymak yoluyla **toplumsal ayrışmaları derinleştirmeye** çalıştığı konusunda uyardı.

Tıklayın

[Yabancı Aktörler İngiltere'deki Son Ayaklanmaları
Nasıl İstismar Etti?](#)

BBC, kargaşayı ve ayaklanmaları körükleyen asılsız haberler yaydığı iddia edilen bir web sitesini soruşturdu. Web sitesi yönetimi özür diledi ancak kasıtlı yanlış bilgi yaymayı reddetti.

Odak Alanı 1

Dijital Çağda Etik
Gazetecilik: Avrupa
Medya Standartlarının
Rolü

Dijital Gazetecilikte Etik Kılavuzlar ve Öz-Düzenleme

Gazetecilik etiği, ulusal medya farklılıkları, hukuki çerçeveler ve toplumsal değerlere bağlı olarak değişmektedir (Fidalgo vd., 2022).

Avrupa Medya Konseyleri:

- **Yetki alanı bakımından farklılık gösterir;** bazıları tüm medyayı kapsar, bazıları yalnızca basılı ve çevrimiçi medyaya odaklanır.
- **Bazıları genel gazetecilik kılavuzlarını benimser;** diğerleri özellikle dijital gazeteciliğe odaklanır.
- **Kılavuz geliştirme süreci farklılık gösterir;** bazı ülkeler kuralları diğerlerine kıyasla daha hızlı günceller.

Tıklayın

[45 Ülkeden 55 Etik Kod](#)

Avrupa Medya Özgürlüğü Yasası (2024)

Yasa, parçalı ulusal medya düzenlemelerini ele alarak **AB medya pazarını** güçlendirmektedir. **Dezenformasyon** ve **devlet kontrolündeki medyanın kötüye kullanımı** gibi sorunları ele alarak Dijital Hizmetler Yasası'nı (DSA) tamamlamakta ve **ulusal düzenleyiciler için** bağlayıcı bir **çerçeve** oluşturmaktadır.

Yasanın **temel amaçları** arasında **editorial bağımsızlığın korunması**, **gazetecilik kaynaklarının güvence altına alınması**, **kamu hizmeti medyasının bağımsızlığının sağlanması**, **özelleştirilebilir medya tekliflerinin sunulması** ve **çevrimiçi hizmetlere yönelik uyumlu kuralların oluşturulması** yer almaktadır.

Avrupa Gözlemevi

PROMPT Avrupa Anlatı Gözlemevi, Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilmekte olup toplumu bölen konulardaki dezenformasyonu tespit etmek ve izlemek için yapay zeka araçları kullanmaktadır:

- Ukrayna'daki savaş
- LGBTQIA+ hakları
- 2024 Avrupa Seçimleri

Avrupa Dijital Medya Gözlemevi (EDMO), 27 AB ülkesi ve Norveç genelindeki 14 merkezde gerçek-kontrol uzmanlarını, araştırmacıları ve medya okuryazarlığı uzmanlarını bir araya getirmektedir.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Odak Alanı 2

Dijital Çağda Etik
Gazetecilik: Avrupa
Medya Standartlarının
Rolü

Avrupa, güvenli, emniyetli ve sürdürülebilir bir dijital geleceğe doğru ilerlerken etik gazetecilik; demokrasiyi, güveni ve bilinçli vatandaşlığı korumada temel taş olmayı sürdürmektedir.

Avrupa Komisyonu'nun 2024 dijital dönüşüm vizyonu, teknolojinin insanlara hizmet etmesini, hakları korumasını ve demokratik değerleri güçlendirmesini sağlamaya yönelik altı yol gösterici ilkeyi ortaya koymaktadır. Bu ilkeler, Avrupa medyasının ve gazeteciliğinin faaliyet göstermesi beklenen **etik çerçeveyi** oluşturmaktadır.

Bu vizyon, **gazetecilik bütünlüğünü dijital yenilikle buluşturan** daha güçlü medya standartlarının temelini atmaktadır; böylece giderek karmaşıklaşan medya ortamında ifade özgürlüğü, veri gizliliği ve güvenilir bilgiye erişim güvence altına alınmaktadır.

AB'nin Güvenli, Emniyetli ve Sürdürülebilir Dijital Dönüşüme Bağlılığı (AB Komisyonu, 2024)

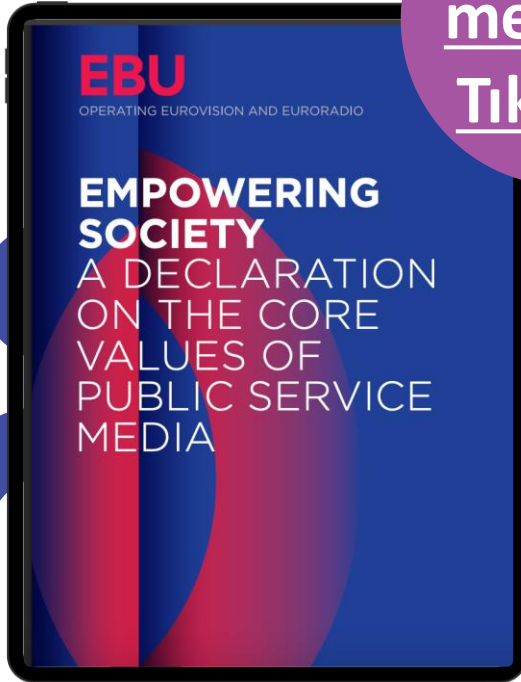
İnsanı Merkeze Almak	Seçim Özgürlüğü	Güvenlik ve Emniyet
Dijital teknolojiler insanların haklarını korumalı, demokrasiyi desteklemeli ve tüm dijital aktörlerin sorumlu ve güvenli biçimde hareket etmesini sağlamalıdır. AB bu değerleri dünya genelinde yaygınlaştırmaktadır.	İnsanlar adil bir çevrimiçi ortamdan yararlanabilmeli, yasadışı ve zararlı içeriklerden korunabilmeli ve yapay zeka gibi yeni ve gelişen teknolojilerle etkileşime girerken güçlendirilmiş hissedebilmelidir.	Dijital ortam güvenli ve emniyetli olmalıdır. Çocukluktan yaşlılığa kadar tüm kullanıcılar güçlendirilmeli ve korunmalıdır.
Dayanışma ve Kapsayıcılık	Katılım	Sürdürülebilirlik
Teknoloji insanları birleştirmeli, bölmemelidir. Herkes internete, dijital becerilere, dijital kamu hizmetlerine ve adil çalışma koşullarına erişebilmelidir.	Vatandaşlar demokratik sürece her düzeyde katılabilmeli ve kendi verileri üzerinde denetim sahibi olabilmelidir.	Dijital cihazlar sürdürülebilirliği ve yeşil dönüşümü desteklemelidir. İnsanların cihazlarının çevresel etkisi ve enerji tüketimi hakkında bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Avrupa Yayın Birliği (EBU)

Yüzden fazla kuruluşu temsil eden EBU; yayıncılığın kamuoyunun katılımıyla yapıldığı, finanse edildiği ve **kamuoyu için denetlendiği kamu hizmeti medyasının** (KHM) önde gelen küresel ittifakıdır.

Ticari çıkarların egemen olduğu bir medya ortamında EBU, dayanışmayı, iş birliğini ve güvenilir bir öğrenme alanını teşvik etmektedir. Üyelerine temel demokratik değeri koruyarak değışime uyum sağlamalarında destek olmaktadır.

Görüntüle
mek için
Tıklayın

Kamu hizmeti medyası olarak EBU üyeleri şu temel değeri paylaşmaktadır:

- **Evrensellik:** Herkese erişilebilir
- **Bağımsızlık:** Siyasi/ticari etkiden bağımsız
- **Mükemmellik:** Yüksek kaliteli, güvenilir içerik
- **Çeşitlilik:** Farklı sesleri kapsayıcı
- **Hesap Verebilirlik:** Kamuoyuna karşı sorumlu
- **Yenilik:** Hizmeti geliştirmek için yeni teknolojileri kullanmak

Belçika, Finlandiya ve Almanya Basın Konseyleri Tarafından Hazırlanan Ortak Podcast'ler

Dezenformasyonun silahlaştırılması yoğunlaştıkça, Belçika, Finlandiya ve Almanya basın konseyleri tarafından hazırlanan ortak bir podcast; basın özgürlüğüne, etik gazetecilik standartlarına uyuma ve gazeteciler arasında uluslararası dayanışmaya duyulan acil ihtiyacı zamanında vurgulayan bir girişim olmaktadır. Manipüle edilmiş gerçeklerin ve daralan demokratik alanın hakim olduğu bir çağda podcast, gazeteciliğin mesleki bütünlüğünü nasıl koruyabileceğini, demokratik değerleri nasıl savunabileceğini ve kamuoyunun güvenini nasıl yeniden inşa edebileceğini araştırmaktadır.

Ortak podcast iki vakayı ele almıştır:

Dinlemek için tıklayın:

"Böyle yaşamayacağım":

Jessikka Aro'nun Rus trolleriyle mücadelesi

Habercilik Standartlarını Değiştiren

Bir Trafik Kazası

Dijital Habercilikte Duygu Sömürüsü, Yanlış Bilgi ve Siyasi Önyargının Yarattığı Zorluklar

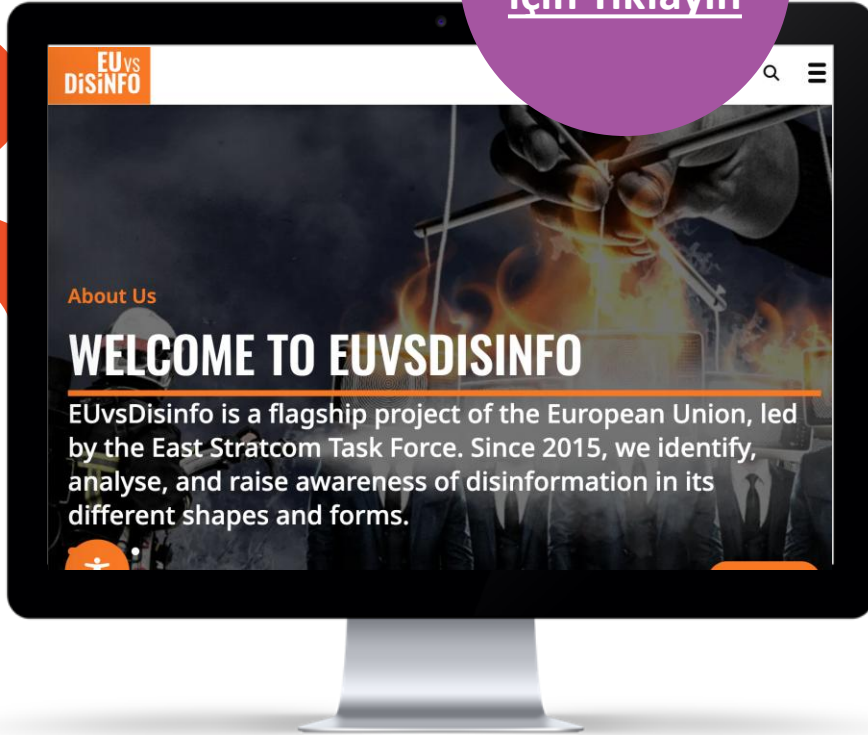
Odak Alanı 3

Dijital Çağda Etik Gazetecilik: Avrupa Medya Standartlarının Rolü

- Duygu sömürüsüne dayalı içerik (**tıklama tuzağı**), gazetecilik bütünlüğü yerine **duygusal çekiciliği** ve etkileşimi ön plana çıkarır.
- Google Analytics gibi araçlar, **tıklama odaklı içeriği teşvik etmekte** ve çoğu zaman nüanslı hikaye anlatımından ödün vermektedir.
- **Sahte haberler** ve sansasyonel başlıklar, gerçeğe dayalı habercilikten **daha hızlı** yayılmaktadır.
- **Geleneksel medya kuruluşları** sıklıkla yanlış anlatıları **düzeltmeye çalışarak yetismeye çalışır**.
- **İzleyiciler** çoğunlukla doğruluktan bağımsız olarak karşılaştıkları **ilk bilgiye güvenir** (Youvan, 2024).
- **daklı içeriği teşvik eder**.

Avrupa Dış İlişkiler Hizmet Birimi (EEAS)

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

EUvsDisinfo, EEAS'ın en görünür araçlarından biri olup AB'yi, üye devletleri, komşu ülkeleri ve küresel ortakları hedef alan bilgi **manipülasyonu** çabalarına karşı koymaya yönelik **önemli bir projedir**. Amacı dezenformasyon konusunda **kamuoyu farkındalığını** artırmak ve insanların bilgi manipülasyonuna karşı **direnç** geliştirmesine yardımcı olmaktadır.

EUvsDisinfo web sitesi, 13 farklı dilde yayımlanan **makaleler, röportajlar ve misafir içerikler** barındıran **dünyanın en büyük kamuya açık dezenformasyon arşivini** içermektedir.

[Tıklayın](#)

[DEZENFORMASYON: Avrupalıların görevi savaşı sürdürmek ve Rusya'yı yıkmak için Ukrayna'yı kullanmaktır](#)

İsrail-Filistin Çatışmasının Haberleştirilmesinde Avrupa Medyasının Önyargısı

Bu rapor, İngiltere ve uluslararası medyanın son İsrail-Filistin çatışmasını nasıl ele aldığını analiz etmekte; dil, çerçeveleme ve kaynak güvenilirliği konusundaki önyargıları gün yüzüne çıkarmaktadır. Raporun öne sürdüğüne göre medyanın büyük bölümü Filistinlilerin çektiği acıyı yeterince yansıtmamış, Filistin yanlısı sesleri ise dışlamış ya da yanlış temsil etmiştir.

Rapor ayrıca doğrulanmamış iddiaların yayılmasını ve İslamofobi ile antisemitizmle ilişkili kalıpların kullanımını da eleştirmektedir.

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

[Tıklayın](#)

[Batı Haberciliğindeki Önyargı](#)

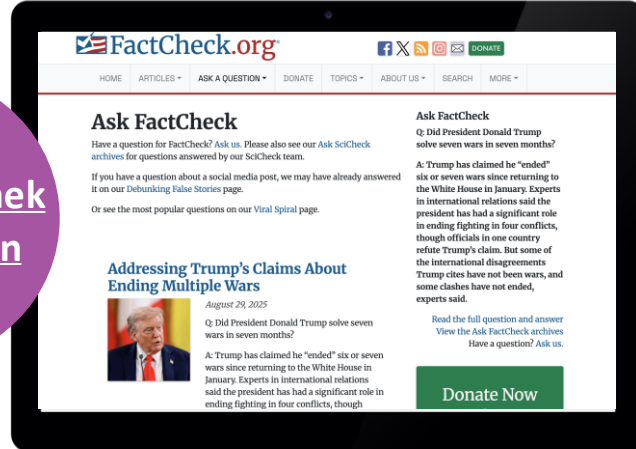
Kaynaklar: Araçlar

Gerçeği Sor | factcheck.org

Okuyucuların siyasi iddialar, viral söylentiler veya potansiyel olarak yanlış bilgiler hakkında soru göndermesine olanak tanır. FactCheck.org ekibi seçilen soruları araştırarak yanıtlarını yayımlamaktadır. Sahte haberleri nasıl fark edersiniz

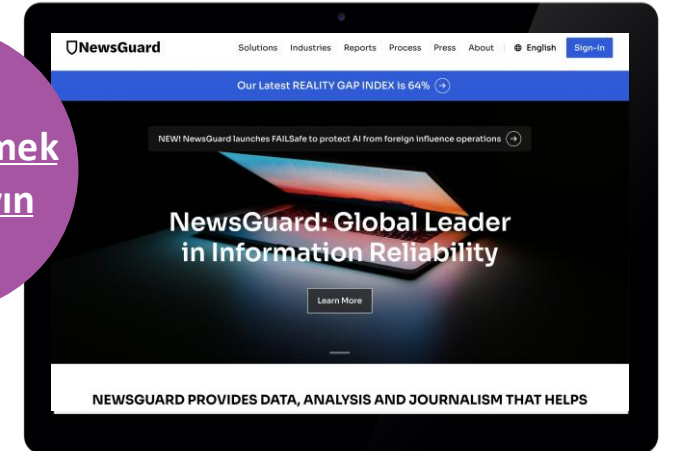
Görüntülemek için Tıklayın

NewsGuard | newsguardtech.com

Algoritmaların toplumsal etkisini analiz eden bir sivil toplum kuruluşudur. Dijital platformlarda şeffaflık ve adalet konularında araştırma ve savunuculuk faaliyetleri yürütmektedir.

Görüntülemek için Tıklayın

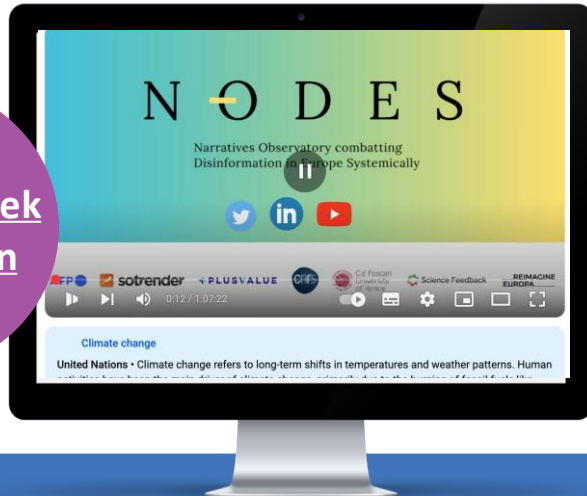

Kaynaklar: Video ve Örnek Olay Çalışmaları

Dünyamızı Şekillendiren Anlatılar

Video, iklim değişikliği, COVID-19 ve göç gibi kritik konulardaki kamusal söylemin hâkim anlatılar tarafından nasıl şekillendirildiğini analiz eden NODES projesinin temel bulgularını sunmaktadır. Bu anlatıları anlamak, hızla değişen bir dijital medya ortamında bilginin nasıl yayıldığını, kamuoyunu nasıl etkilediğini ve sosyal uyumu nasıl etkilediğini ortaya koymaya yardımcı olmaktadır.

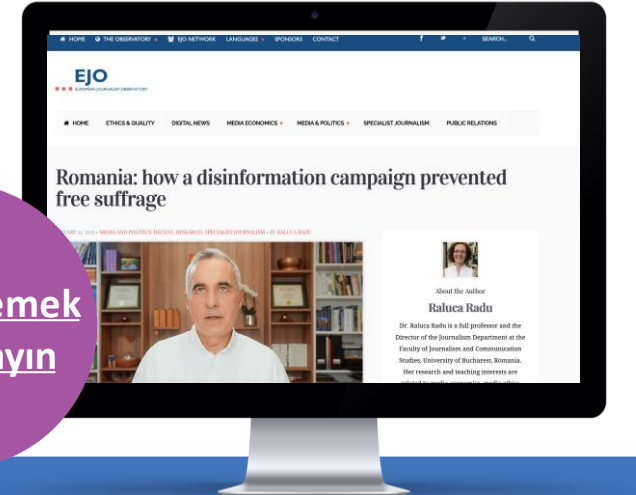
[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Romanya: Bir Dezenformasyon Kampanyası Özgür Oy Kullanımını Nasıl Engelledi

Avrupa Anlatı Gözlemevi'nden alınan bu belge, Romanya'nın 2024 cumhurbaşkanlığı seçimleri sırasında yürütülen dezenformasyon kampanyasının derinlemesine bir analizini sunmaktadır. Belge, TikTok gibi platformlarda sosyal medya fenomenlerinin ve viral içeriklerin kamuoyunu nasıl manipüle ettiğini, seçmen tercihlerini ve seçim bütünlüğünü nasıl etkilediğini ayrıntılı biçimde ele almaktadır. Rapor, demokratik süreçleri korumak amacıyla dijital anlatıların izlenmesinin acil gerekliliğini vurgulamaktadır.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Etkinlik

Görev:..

Avrupa Konseyi'nin **1003 (1993) sayılı Kararı'nda** belirlenen Gazetecilik Etiği'nin Gazze ve Ukrayna'daki savaşlara ilişkin dijital haberlere nasıl uygulandığını analiz edin.

Haber makalelerini doğruluk ve tarafsızlık açısından değerlendirin; kamuoyunun anlayışını şekillendirmedeki rollerini yansıtın.

Tartışma:..

"Makale kaynak gösterdi mi?" "Başlık yanıltıcı mı?" "Çatışmada bir tarafa yönelik taraflılık veya önyargı tespit edebiliyor musunuz?" "Görseller veya dil duygusal yük taşıyor mu?"

Hedef:..

Medya etiğinin gerçek dünyadaki uygulaması üzerine **eleştirel düşünceyi** teşvik eder. Haber anlatılarındaki önyargı, yanlış bilgi ve hesap verebilirliğin işbirlikçi analizini destekler.

İpuçları:..

Gruplar içinde dönüşümlü roller atayın: kolaylaştırıcı, not alıcı, etik analisti. Grup sunumları veya düzenlemelere yönelik önerilen iyileştirmelerin yer aldığı ortak bir panoyla sonlandırın.

Konu 2

Kapsayıcı Dijital Yönetim için Çok Paydaşlı İşbirliği

Genel Bakış

Kapsayıcı Dijital Yönetim için Çok Paydaşlı İşbirliği

Günümüzün hızla değişen dijital ortamında hiçbir tek aktör tek başına güvenliği, güveni ve kapsayıcılığı sağlayamaz.

Hükümetler, sivil toplum kuruluşları (STK'lar) ve teknoloji şirketleri, karmaşık dijital zorluklarla baş edebilmek için birlikte çalışmak zorundadır. Bu bölüm, **çok paydaşlı işbirliğinin** etkili **politika oluşturmayı** nasıl şekillendirdiğini araştırarak **ortak düzenleme yaklaşımlarına** ve **sivil toplumun** dijital yönetimdeki hayati **rolüne** odaklanmaktadır.

STK'ların Etik Dijital Uygulamaları Savunmadaki Rolü

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), dijital ortamlarda şeffaflık, hesap verebilirlik ve temel hakların korunması savunuculuğunda hayati bir rol oynamaktadır.

Bağımsız **denetim kuruluşları**, **politika etkileyicileri** ve **kamuoyu eğiticileri** olarak hareket ederek platformları ve hükümetleri **etik standartlara uymaya**, **kullanıcıların haklarına saygı göstermeye** ve **herkes için daha güvenli, adil bir dijital alan sağlamaya** zorlamaktadır.

Odak Alanı 1

Kapsayıcı Dijital
Yönetim için Çok
Paydaşlı İşbirliği

Avrupa Gerçek-Kontrol Standartları Ağı (EFCSN)

Görüntülemek
için Tıklayın

- Avrupa genelinde **gerçek-kontrol için ortak standartları teşvik eden** bir sivil toplum girişimidir.
- Etik, şeffaf ve profesyonel uygulamaları sağlamak amacıyla bağımsız Avrupalı gerçek-kontrol uzmanları tarafından geliştirilmiştir.
- Metodolojiler ve yüksek editoryal standartlar aracılığıyla **dezenformasyonla mücadele eder.**
- Kamusal bilgini bütünlüğünü güçlendirmek için **iş birliğini teşvik eder.**
- Üyeler şeffaflık, tarafsızlık ve doğruluğa bağlıdır.
- Bağımsız gazetecilik ve medya güvenilirliğini güçlendirmede önemli bir rol oynamaktadır.

Tıklayın

[Avrupa Gerçek-Kontrol Standartları Ağı](#)

Örnek Olay: Matilda.es Viral Bir Asılsız Haberi Deşifre Etti

Matilda.es Tarafından Yapılan Gerçek-Kontrol Kararı:

Bu bir asılsız haberdir! Gates'in söylediklerinin yanıltıcı bir yorumudur; yapay zeka ile zamanımızı nasıl kullandığımızı yeniden düşünmek.

"Ne gerçek anlamda bir din çağrısı var, ne de bir 'küreselci ajanda' ifadesi geçiyor."

LinkedIn kurucu ortağı Reid Hoffman ile yapılan bir podcast'ten çevrimiçi yayılan iddia.

"Bill Gates, küreselci ajandayı ilerletmek için Yapay Zeka odaklı yeni bir din yaratmamız gerektiğini söyledi."

Gates bu ifadeyi mecazi anlamda kullandı:

"...Neredeyse birbirimizle nasıl bağlantı kuracağımıza dair yeni bir din veya felsefe olarak adlandırılabilir."

Tıklayın

[Yanlış Bilgi Vakası](#)

Odak Alanı 2

Kapsayıcı Dijital
Yönetim için Çok
Paydaşlı İşbirliği

Kamu-Özel Ortaklıkları Çevrimiçi Yanlış Bilgi ve Nefret Söylemiyle Mücadelede

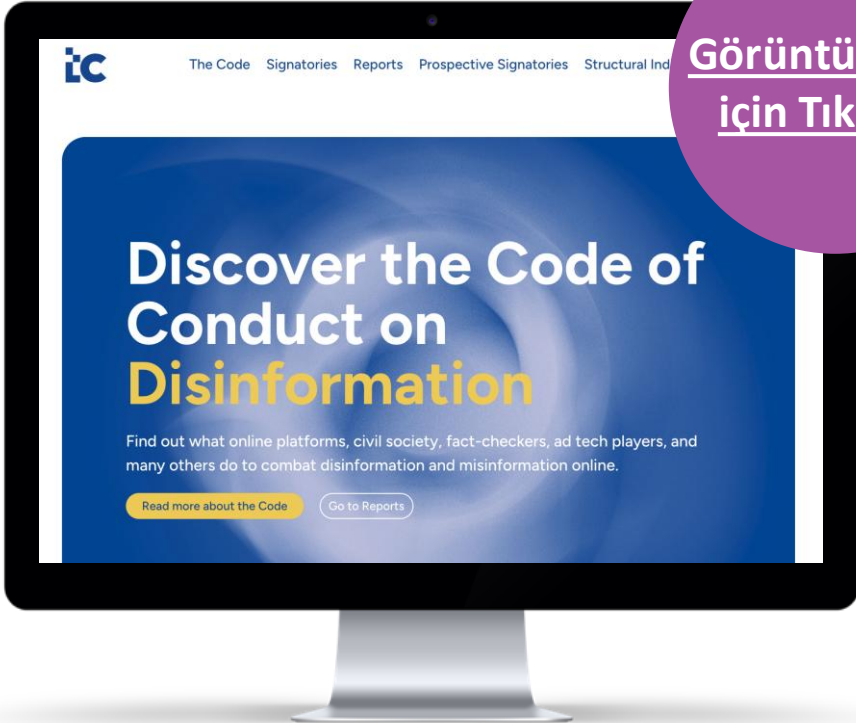
Çevrimiçi yanlış ve yanıltıcı bilgiyle mücadele etmek, demokratik kurumları ve kamuoyunun güvenliğini korumak açısından kritik önem taşımaktadır. 2022 tarihli Güçlendirilmiş Dezenformasyon Uygulama Kodu; **gelir kesintisi, reklam şeffaflığı, gerçek-kontrol ve araştırmacılar için veri erişimi** gibi önlemler aracılığıyla dezenformasyonla mücadele etmeye yönelik ortak bir çabayı temsil etmektedir.

Dijital Hizmetler Yasası'na (DSA) Dezenformasyon Davranış Kodu olarak entegre edilerek daha güvenli ve şeffaf bir çevrimiçi ortam için çabaları pekiştirmektedir. DSA'nın **45. Maddesi** kapsamındaki davranış kodlarına uymak **gönüllülük** esasına dayanmaktadır.

2022 Dezenformasyon Güçlendirilmiş Uygulama Kodu'nun İmzacıları

Dezenformasyonun karmaşık sorunuyla baş etmek, koordineli çabalar gerektirmektedir dijital ekosistem genelinde geniş bir paydaş yelpazesinden.

Dezenformasyon Uygulama Kodu; küresel teknoloji devlerinden ve reklamcılardan gerçek-kontrol ağlarına ve sivil toplum gruplarına kadar 40'tan fazla kilit aktörü bir araya getirerek çevrimiçi zararlı içeriği azaltan somut eylemlere toplu olarak bağlılık sağlamaktadır. Bu çok paydaşlı yaklaşım, dezenformasyonla mücadelede paylaşılan sorumluluğu ve daha fazla şeffaflığı güvence altına almaktadır.

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

Dezenformasyona Karşı Ağ (CDN)

Dezenformasyon, yanlış anlatılar yayarak ve kamuoyunun güvenini zedeleyerek demokratik seçimlerin bütünlüğü için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Buna karşılık Avrupa genelinde sivil toplum, akademi, gazeteciler, araştırmacılar, düşünce kuruluşları ve gerçek-kontrol uzmanları dahil farklı paydaşlar, seçim dayanıklılığını güçlendirmek amacıyla işbirlikçi girişimlerde güçlerini birleştirmiştir.

Bu ortaklıklar bilgi doğrulamayı güçlendirmekte, medya okuryazarlığını teşvik etmekte ve gerçeğe dayalı kamuoyu söylemini desteklemekte; böylece demokratik süreçlerin korunmasında ve bilinçli vatandaş katılımının sağlanmasında hayati bir rol oynamaktadır.

Ortaklar (keşfetmek için)

[Alliance4Europe, Check First, Science Feedback, ISD, Info Ops Polska, GLOBSEC, DISARM Foundation, Fakenews.pl, Clash Digital, AI Forensics, CEE Dijital Demokrasi İzleme, Siyasi Hesap Verebilirlik Vakfı, Logically Facts ve daha fazlası.](#)

Örnek Olay

Dezenformasyon Vakalarını Gün Yüzüne Çıkarmak

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

Vaka – Rusya Yanlısı Reklam Meta Tarafından Onaylanan Kampanyalar:

AI Forensics ve CheckFirst araştırmacıları, Meta tarafından 1-27 Mayıs 2024 tarihleri arasında onaylanan ve İtalya, Fransa, Almanya ve Polonya'daki kullanıcıları hedef alan 275'ten fazla Rusya yanlısı reklamı ortaya çıkardı. Reklamlar 3 milyondan fazla kullanıcıya ulaştı ve Meta'nın moderasyon sistemini devre dışı bıraktı. Bu vaka, Meta'nın siyasi reklam politikalarını uygulamadaki başarısızlığını gözler önüne sermekte ve daha geniş kapsamlı sistemik bir soruna işaret etmektedir.

[Tıklayın](#)

[Ayrıntılı Rapor](#)

Avrupa Komisyonu, Dijital Hizmetler Yasası'nın potansiyel ihlalleri nedeniyle Meta hakkında resmi işlem başlattı.

AB'nin Dijital Haklar, İçerik Moderasyonu ve Platform Hesap Verebilirliğine Yaklaşımı

Odak Alanı 3

Kapsayıcı Dijital
Yönetim için Çok
Paydaşlı İşbirliği

Avrupalılar için güvenli ve şeffaf bir dijital ortamın yokluğu; mahremiyet, özerklik ve demokratik yaşama bilinçli katılım haklarını aşındırmaktadır. Bu korumalar olmaksızın:

- Kişisel veriler yalnızca özel şirketler tarafından değil, otoriter aktörler tarafından da gözetim, manipülasyon ve sömürü amacıyla kullanılabilir. Bunun yanı sıra denetlenemeyen nefret söylemi ve dezenformasyon; kutuplaşmayı körükleyebilir, güveni zedeleyebilir ve barışı ile demokratik kurumları istikrarsızlaştırabilir.
- Bu büyüyen zorluklarla baş edebilmek için **Dijital Hizmetler Yasası (DSA)**, AB'de daha güvenli ve hesap verebilir bir dijital alan oluşturmak amacıyla hayata geçirilmiştir.

Dijital Hizmetler Yasası (DSA)

Dijital Hizmetler Yasası (DSA), platform hesap verebilirliğini sağlarken yasadışı içerik, nefret söylemi ve dezenformasyonla mücadele etmektedir:

Temel Hükümler

1. Yasadışı içeriğın İyileştirilmiş Kaldırılması:

Yasadışı içerik, nefret söylemi ve dezenformasyonla mücadele etmek için daha kolay raporlama araçları ve güvenilir işaretleyicilerle (r. X, Facebook, TikTok) iş birliğı.

2. şeffaflık ve Kullanıcı Hakları:

- Platformlar, içerik kaldırma veya kısıtlama işlemleri için açık açıklamalar sunmak zorundadır.
- Kullanıcıların, mahkeme dışı uyuşmazlık çözüm mekanizmaları aracılığıyla kararlara itiraz etme hakkı vardır. DSA şeffaflık Veri Tabanı, içerik moderasyonu kararlarını kamuoyunun erişimine açık hale getirmektedir.

Görüntüle
mek için
Tıklayın

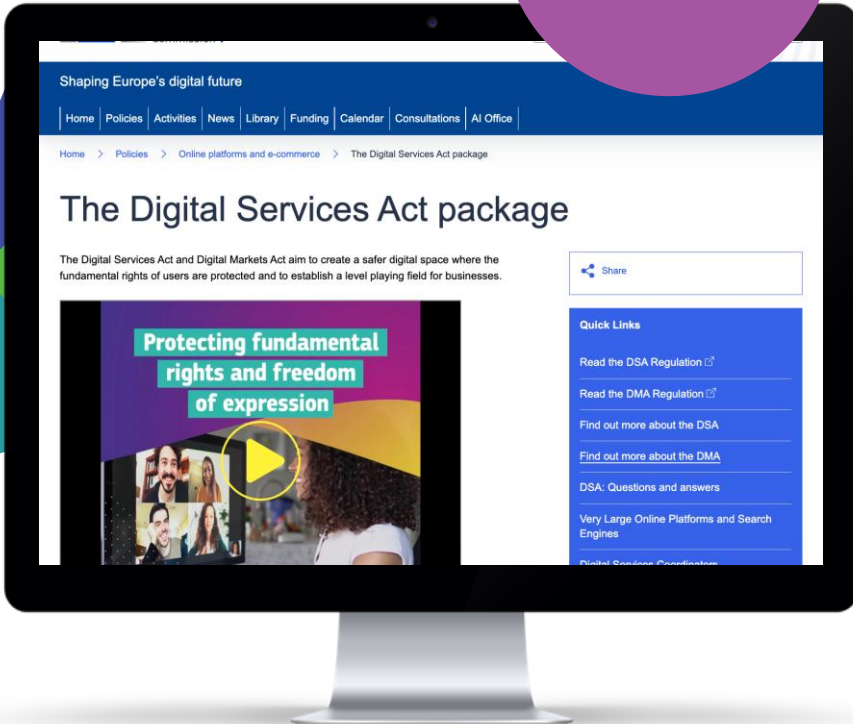
Dijital Hizmetler Yasası (DSA)

Temel Hükümler (devam)

3. Küçüklerin ve Hassas Verilerin Korunması:

- Çocuklar ve gençler çoğunlukla ikna edici, hedefli içeriği eleştirel bir gözle değerleyemez; bu da onları manipülasyona karşı savunmasız kılar. DSA hükümleri:
- İstismarı önlemek ve ruh sağlığı ile gelişimi korumak için küçüklere yönelik hedefli reklamları yasaklar.
- Ayrımcı hedefleme ve kötüye kullanımı önlemek için hassas verilerin (ör. etnik köken, cinsel yönelim) kullanımını yasaklar.
- Gençler için çevrimiçi güvenceleri güçlendirmek amacıyla yaş doğrulama ve ebeveyn denetimini teşvik eder.

Görüntülemek
İçin Tıklayın

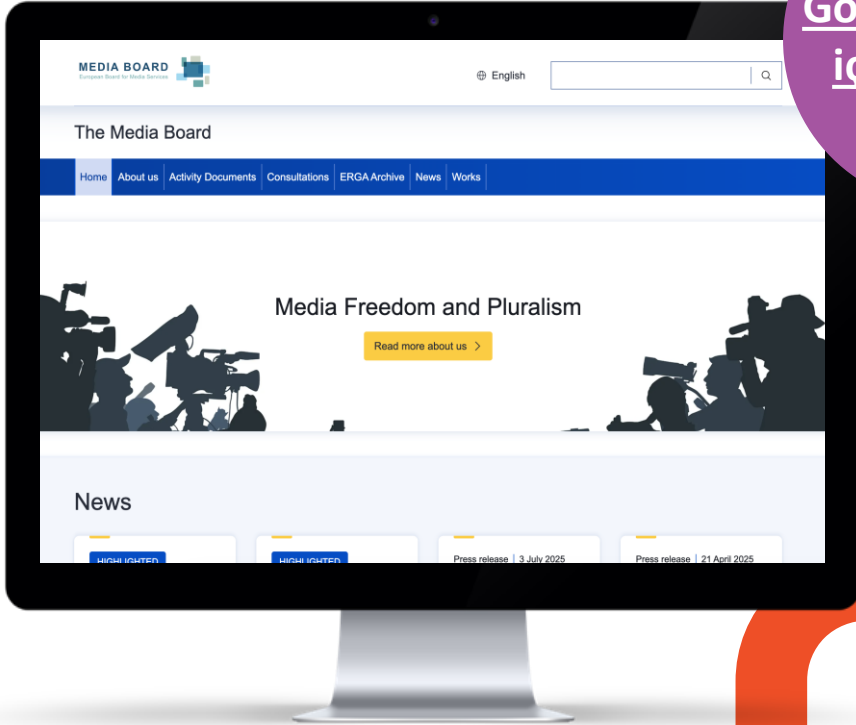

Avrupa Medya Hizmetleri Kurulu (2025)

2025 yılında Avrupa Görsel-İşitsel Medya Hizmetleri Düzenleyicileri Grubu'nun (ERGA, 2014) yerini alan Medya Kurulu; özgür, çoğulcu, güvenilir ve rekabetçi bir Avrupa medya çerçevesini desteklemeyi amaçlamaktadır.

Kültürel çeşitliliği teşvik etmekte, temel hakları korumakta ve vatandaşları bilinçli görüşler oluşturmaları ve demokratik tartışmalara katılmaları için güçlendirmektedir.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Örnek Olay

Hint Yıllıkları: AB ve BM'yi Hint Çıkarlarına Hizmet Edecek Biçimde Hedef Almak

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

AB DisinfoLab, 15 yılı aşkın süre boyunca faaliyet gösteren ve "Hint Yıllıkları" adıyla anılan geniş çaplı ve uzun soluklu bir dezenformasyon kampanyasını gün yüzüne çıkardı.

- 119 ülkede 750'den fazla sahte medya kuruluşunun Pakistan karşıtı ve Hindistan yanlısı anlatıları yaydığı tespit edildi.
- Kampanya, BM ve AB gibi uluslararası kurumları hedef alarak diplomatik süreçleri baltaladı ve bölgesel gerginlikleri kışkırttı.
- Operasyon, aktivizm ile bilgi savaşı arasındaki sınırı bulanıklaştırarak kamuoyunu manipüle etti ve jeopolitik çatışmaları alevlendirebilecek sonuçlar doğurdu.
- Bu vaka, bilgi bozukluğunun kurumlara duyulan güveni nasıl aşındırabileceğini ve dezenformasyonun uluslararası barış ve diplomasiyi nasıl doğrudan etkileyebileceğini gözler önüne serdi.

İBD Odaklı FIMI'yi Tespit Etmek ve Analiz Etmek için OSINT Araç Kiti

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Araç seti şunlar için araçlar içermektedir:

- Kanıtların arşivlenmesi
- İçerik ve aktörlerin doğrulanması
- Dezenformasyon kaynaklarının izlenmesi
- Koordinasyon ve etkinin değerlendirilmesi

Bu araç seti; araştırmacıları, politika yapıcıları ve sivil toplumu kimlik temelli dezenformasyonu daha iyi tespit etmek, analiz etmek ve yanıtlamak için güçlendirmekte; böylece toplumsal dayanıklılığı ve demokratik bütünlüğü pekiştirmektedir.

Videoyu İzlemek için Tıklayın

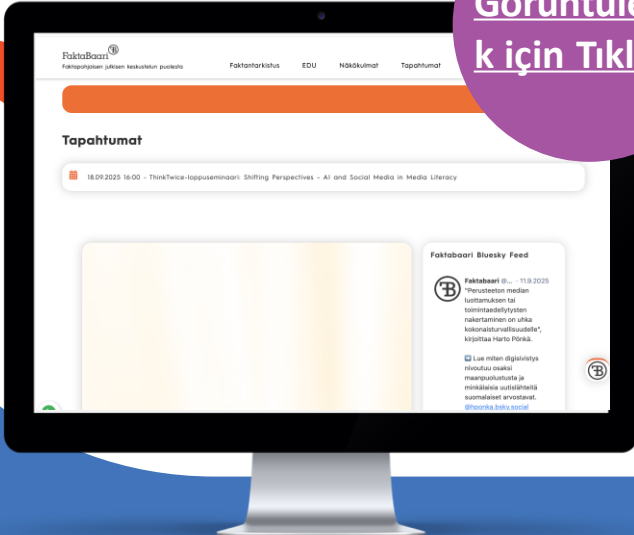

Kaynaklar: Araçlar

FaktaBaari (Fact Bar):

Medya okuryazarlığı eğitimi için tasarlanmış araçlara sahip bir Fin gerçek-kontrol hizmetidir (PDF).

Görüntüleme için Tıklayın

NewsGuard:

Haber web sitelerine güvenilirlik ve şeffaflık temelinde güven puanı sağlar.

Görüntülemek için Tıklayın

Hoaxy:

Yanlış bilginin çevrimiçi ortamda nasıl yayıldığını görselleştirir ve dezenformasyon kaynaklarını izler.

Görüntülemek için Tıklayın

Etkinlik

Görev:..

Gündemde olan bir dijital haber veya viral gönderi içeriğini analiz edin ve gerçek-kontrol araçları ile çoklu kaynak doğrulaması kullanarak doğruluğunu araştırın.

Gerçek-Kontrol Egzersizi: Çevrimiçi İçeriği Doğrulamak (Haber Hikayeleri)

Tartışma:..

"Bu içeriği kim yayımladı?"

"Herhangi bir iddia doğrulanmış kaynaklara dayanıyor mu?"

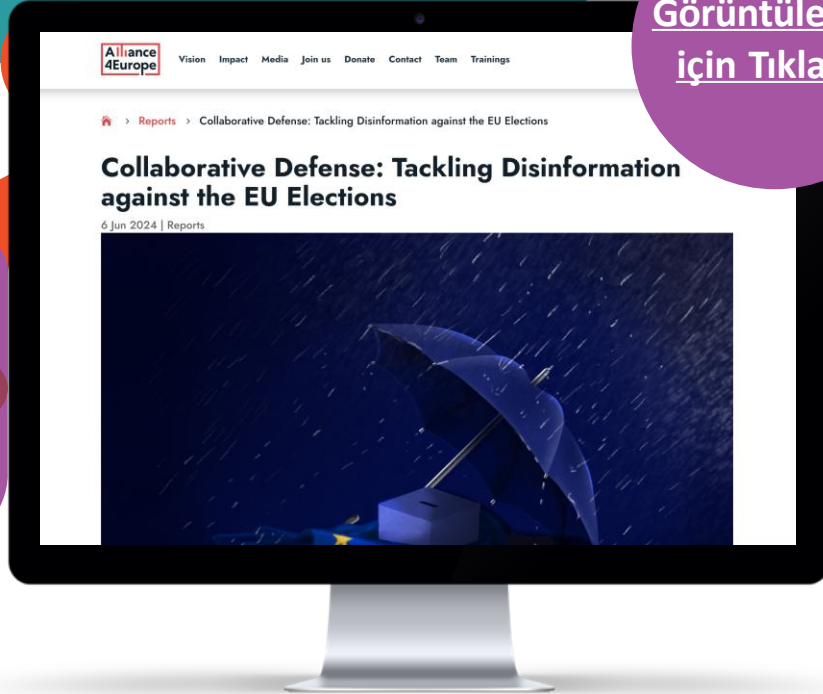
Hedef:..

Gerçek-kontrol araçlarını kullanma ve yanlış bilgiyi tespit etme becerilerini güçlendirir.

Örnek Olay

Dezenformasyon Vakalarını Gün Yüzüne Çıkarmak

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

Vaka – Rusya Yanlısı Reklam Meta Tarafından Onaylanan Kampanyalar:

AI Forensics ve CheckFirst araştırmacıları, Meta tarafından 1-27 Mayıs 2024 tarihleri arasında onaylanan ve İtalya, Fransa, Almanya ve Polonya'daki kullanıcıları hedef alan 275'ten fazla Rusya yanlısı reklamı ortaya çıkardı. Reklamlar 3 milyondan fazla kullanıcıya ulaştı ve Meta'nın moderasyon sistemini devre dışı bıraktı. Bu vaka, Meta'nın siyasi reklam politikalarını uygulamadaki başarısızlığını gözler önüne sermekte ve daha geniş kapsamlı sistemik bir soruna işaret etmektedir.

[Tıklayın](#)

[Ayrıntılı Rapor](#)

Avrupa Komisyonu, Dijital Hizmetler Yasası'nın potansiyel ihlalleri nedeniyle Meta hakkında resmi işlem başlattı.

Konu 3

Üniversiteler ve
Medya Eğitimi:
Avrupa'da Dijital
Vatandaşlığı
Güçlendirmek

Genel Bakış

Üniversiteler ve Medya Eğitimi: Avrupa'da Dijital Vatandaşlığı Güçlendirmek

Bu bölüm, yükseköğretim kurumlarının öğrencileri dijital medya okuryazarlığı becerileriyle nasıl donattığını ve onları çevrimiçi bilgiyle eleştirel biçimde nasıl etkileşime girmeye hazırladığını araştırmaktadır. Dijital vatandaşlığı kolaylaştırmaya yönelik akademik programları, girişimleri ve en iyi uygulamaları vurgulamaktadır.

Medya Eğitimi

Medya eğitimi; bireylerin medyanın ve teknolojinin toplumu ile kültürü nasıl şekillendirdiğini anlamalarına yardımcı olmaya odaklanan çağdaş bir eğitim disipliniğir.

Medya farkındalığı, eleştirel düşünce, analitik beceriler ile dijital araç ve platformların sorumlu ve etkili kullanımı gibi temel ilkeleri ön plana çıkarmaktadır.

(Almaani, 2024)

Üniversitelerin Medya Okuryazarlığını ve Eleştirel Düşünceyi Teşvik Etmedeki Rolü

Odak Alanı 1

Üniversitelerin Medya Okuryazarlığını ve Eleştirel Düşünceyi Teşvik Etmedeki Rolü

Giderek dijitalleşen bir toplumda üniversiteler hem eğitim kurumları hem de sivil kurumlar olarak eşsiz bir konumda bulunmaktadır. Bu odak alanı, yükseköğretimin öğrenciler ve genel kamuoyu arasında dijital okuryazarlığa ve sorumlu medya tüketimine nasıl katkıda bulunduğunu araştırmaktadır. Ayrıca öğrencilere, eleştirel medya eğitimi müfredatlara entegre etmeye yönelik stratejiler geliştirme konusunda rehberlik ederek bireyleri aktif, etik dijital vatandaşlar olmak için güçlendirmektedir.

Üniversite Öncülüğünde Örnekler

Kiev, Ukrayna'daki Mohyla Gazetecilik Okulu

Medya etiği, dezenformasyon ve yapıcı habercilik üzerine dersler sunmaktadır. Gazetecilik öğrencilerini haberleri sosyal sorumluluk ve nüansla ele almaları için eğitmektedir.

2014 yılında, KMA Gazeteciliğin Dijital Geleceği projesiyle birlikte gazeteciler, editörler, BT uzmanları ve çevirmenlerle ortaklaşa Stopfake.org gerçek-kontrol sitesini başlattılar. Başlangıçta projenin amacı medyada dolaşımdaki Ukrayna'daki olaylara ilişkin dezenformasyon ve propaganda içeriklerini doğrulamak ve çürütmektir; şimdi ise Kremlin propagandasının tüm boyutlarını inceleyip analiz ettikleri bir bilgi merkezine dönüşmüştür.

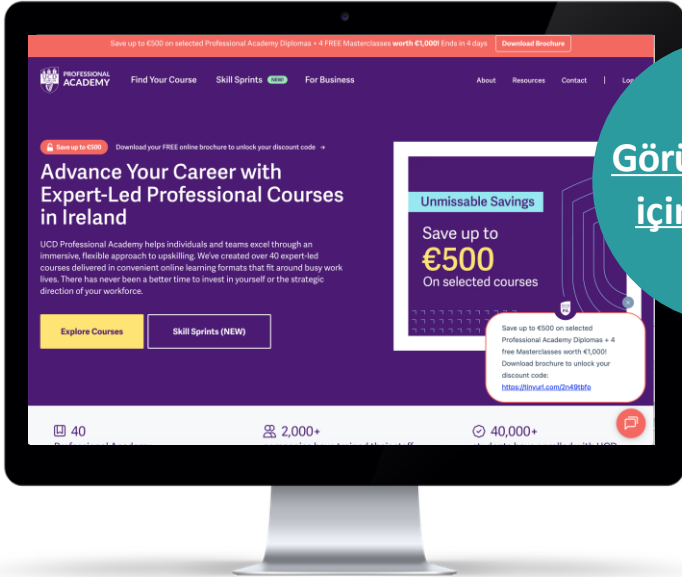
Bugün medya profesyonelleri ekibi, 14 dilde bilgileri doğrulamakta, çürütmekte, düzenlemekte, çevirmekte, araştırmakta ve yaymaktadır: Ukraynaca, Rusça, İngilizce, İspanyolca, Sırpça, Türkçe, Fransızca, Almanca, İtalyanca, Felemenkçe, Çekçe, Almanca ve Lehçe, Bulgarca.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Üniversite Öncülüğünde Örnekler

Dublin City Üniversitesi, İrlanda

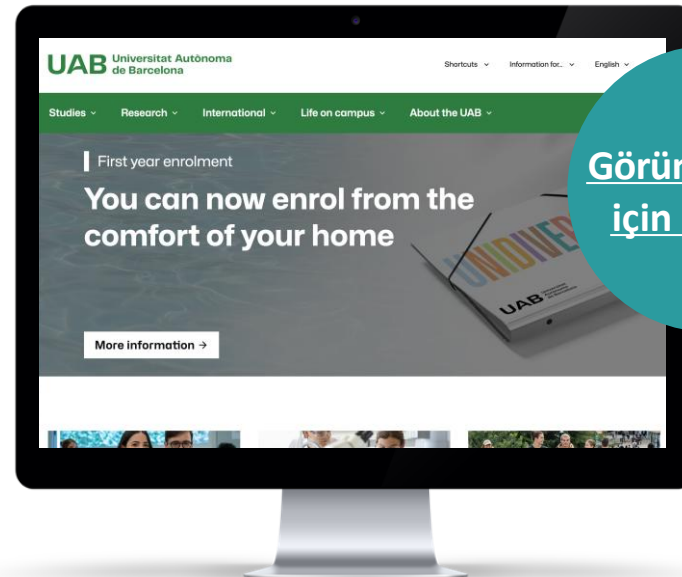
- Gelecek Medya Enstitüsü aracılığıyla çatışma bölgelerindeki medya anlatılarını araştırmaktadır.
- Çatışmaya duyarlı habercilik üzerine atölye çalışmaları geliştirmek için STK'larla iş birliği yapmaktadır.

Görüntülemek için Tıklayın

Barselona Özerk Üniversitesi & UNESCO, İspanya

- Gazeteciler ve politika yapıcılar için insan hakları temelli ve barış odaklı anlatılara odaklanan Medya ve Bilgi Okuryazarlığı alanında çevrimiçi kurslar sunmaktadır.

Görüntülemek için Tıklayın

Eleştirel Medya Eğitimi Müfredatlara Entegre Etmek

Eleştirel medya eğitimi, öğrencilere dijital araçları nasıl kullanacaklarını öğretmenin ötesine geçer; onları medyanın algıları nasıl şekillendirdiğini, davranışları nasıl etkilediğini ve demokrasiyi nasıl etkilediğini sorgulamaya teşvik eder.

Etkili entegrasyon stratejileri şunlardır:

- Medya okuryazarlığı modüllerini mevcut derslere yerleştirmek
- Gerçek dünya sorunlarını keşfetmek için örnek olay çalışmaları ve simülasyonlar kullanmak
- Proje tabanlı öğrenme ve dijital hikaye anlatımını teşvik etmek
- Çeşitli bakış açılarını sağlamak için bölümler arası iş birliği yapmak
- Eğitimciler ayrıca öğrenme çıktılarını daha geniş politika hedefleriyle uyumlu hale getirmek için DigCompEdu ve UNESCO'nun Medya ve Bilgi Okuryazarlığı Araç Seti gibi Avrupa çerçevelerine başvurabilir.

Etik Gazetecilik İlkeleri ve Dijital Eğitim

Odak Alanı 2

Etik Gazetecilik
İlkelerini Dijital Eğitime
Entegre Etmek

Etik gazetecilik yalnızca geleneksel medyada değil, dijital eğitimde de vazgeçilmezdir; özellikle üniversitelerin dijital platformlarla giderek daha fazla etkileşime girmesi ve geleceğin iletişimcilerini yetiştirmesi bağlamında bu durum daha da önem kazanmaktadır. Üniversiteler; doğruluk, adillik, hesap verebilirlik ve mahremiyete saygı gibi ilkeleri öğretmek için medya kuruluşları ve diğer paydaşlarla iş birliği yapmaktadır.

Temel Etik Gazetecilik İlkeleri Nelerdir?

Görüntülemek
için Tıklayın

Avrupa Gazetecilik Eğitimi Derneği (EJTA)

EJTA şu anda biri **Eurofactcheck** olan birçok uluslararası proje üzerinde çalışmaktadır. Bu proje, bilgi doğrulamaya yönelik özel bir metodoloji geliştirmiştir.

Bir diğer proje olan **Kapsayıcı Gazetecilik**, çatışmalardaki tüm sesleri dikkate alan ve sosyal sorumluluğunu üstlenen gazetecilik anlayışını hedeflemektedir. "2025 yılında kapsayıcı gazetecilik üzerine çalışan gazetecilik eğitimcilerinin en çarpıcı ihtiyaçları nelerdir? "

Yapay zeka ve gazetecilerin eğitime odaklanan bir çalışma grubu da oluşturulmuş olup gazetecilik öğretiminde yapay zekanın entegrasyonuna yönelik öneriler sunulmaktadır. Buraya bakın: [EJTA-Recommendations-for-AI-version-1.0-VDEF.pdf](#)

Araştırma Yoluyla Dijital Medyanın Etkisini ve Yanlış Bilgiyi Anlamak

Odak Alanı 3

Dijital Medyanın Etkisi
ve Yanlış Bilgi Eğilimleri
Üzerine Akademik
Araştırma

Üniversitelerin bir diğer önemli rolü akademik araştırmadır. Araştırma; dijital medyanın toplum üzerindeki eğilimlerini ve etkilerini anlamak açısından büyük önem taşımakta olup şunları kapsamaktadır:

- Yanlış bilgi, dezenformasyon ve dijital davranıştaki eğilimleri tespit etmek
- Medya okuryazarlığı programlarını değerlendirmek
- Politika ve müfredat tasarımını bilgilendirmek
- Dijital katılımın etik boyutlarını araştırmak

Reuters Gazetecilik Araştırmaları Enstitüsü

Reuters Institute
Digital News Report 2024

Görüntül
emek için
Tıklayın

Örneğın,Reuters Gazetecilik Araştırmaları Enstitüsü Oxford Üniversitesi bünyesinde yer almaktadır. Yanlış bilgi ve dijital haber tüketimi üzerine derinlemesine araştırmalar yürütmektedir. Enstitü, küresel araştırma, tartışma ve katılım yoluyla gazeteciliğın geleceğini şekillendirmeye adanmıştır. Uygulama ile araştırma arasındaki köprüyü kurarak uluslararası diyalogu teşvik etmekte ve gazetecileri, editörleri ve medya liderlerini hızla değişen bir medya ortamında yön bulmak için donatmaktadır. Amacı sürdürülebilir, yüksek kaliteli gazeteciliğın geliştirilmesini desteklemektir.

Temel Programlar

- Gazeteci Bursluluğu, kariyerinin ortasındaki gazetecilere Oxford'da araştırma odaklı bir izin yılı sunmaktadır.
- Liderlik programları, medya liderleri arasında gizli akran alışverişini kolaylaştırır.
- Araştırma programları, küresel medya zorluklarının zamanında, kanıta dayalı analizini üretir.

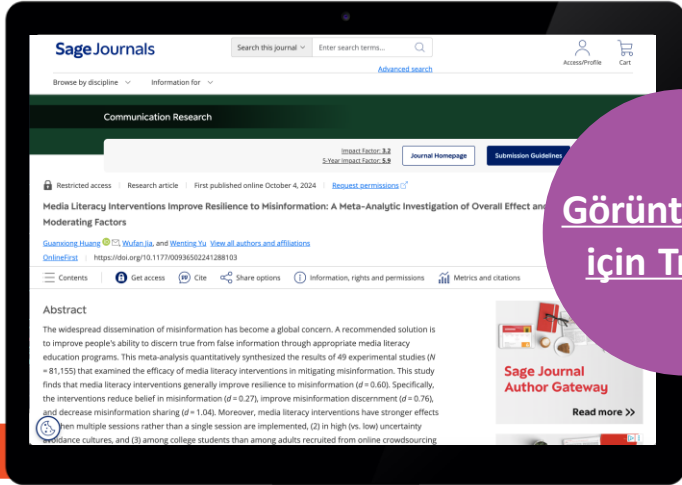

Son Araştırmalardan Bulgular

Medya Okuryazarlığı Müdahaleleri Yanlış Bilgiye Karşı Dayanıklılığı Artırıyor

Bu araştırma makalesi, medya okuryazarlığı müdahalelerinin yanlış bilgiye karşı dayanıklılığı iyileştirip iyileştirmedini ve nasıl iyileştirdiğini inceleyen 49 deneysel çalışmanın meta-analizini sunmaktadır. Araştırmacılar, müdahalelerin yanlış bilgiye inancı önemli ölçüde azalttığını ve seçicilik yeteneğini geliştirdiğini bulmuştur.

Ayrıca gözlemlenen etkilerin çok oturumlu programlarda ve üniversite öğrencileri arasında daha güçlü olduğunu da tespit etmişlerdir. Huang, G., Jia, W., & Yu, W. (2024). Media Literacy Interventions Improve Resilience to Misinformation: A Meta-Analytic Investigation of Overall Effect and Moderating Factors. Communication Research, 0(0).

**Görüntülemek
için Tıklayın**

Örnek Olay

Mercek Altında Bir Üniversite – Medya Okuryazarlığını ve Eleştirel Düşünceyi Uygulamada İnceleyin

Finlandiya'daki Tampere üniversitelerinin medya eğitimi, medya okuryazarlığını ve eleştirel düşünceyi pratikte nasıl teşvik ettiğini eleştirel bir gözle inceleyin.

Talimatlar:

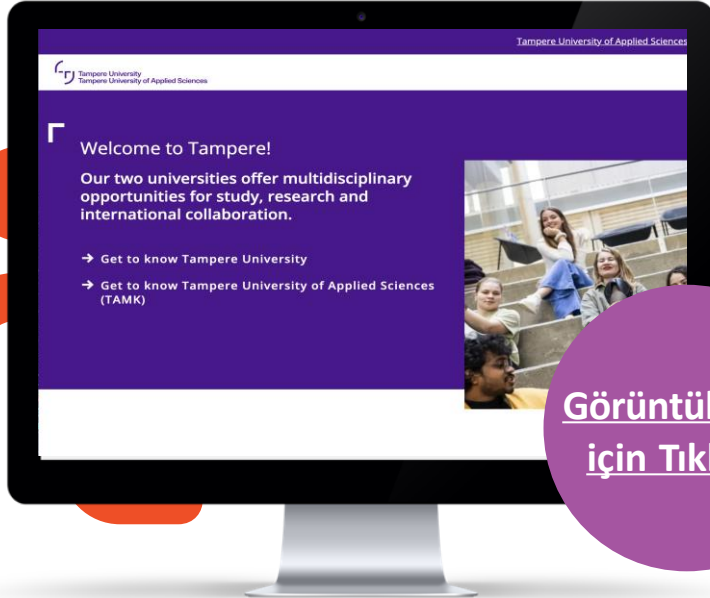
1. Investigate the university's:

- Müfredat - Medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünce açıkça öğretiliyor mu? Hangi program veya derslerde?
- Kurumsal Girişimler - Medya okuryazarlığına veya yanlış bilgiye odaklanan kampanyalar, atölye çalışmaları veya merkezler var mı?
- Araştırma - Medya eğitimi ve medya okuryazarlığı üzerine araştırma yapılıyor mu?
- Ortaklıklar - Üniversite bu konularda medya kuruluşları, STK'lar veya hükümet birimleriyle iş birliği yapıyor mu?

3. Analiz Edin ve Yansıtın

- Kendi ülkenizdeki veya kurumunuzdaki benzer girişimlerle karşılaştırın.

4. Bulguların özetini sunun

Görüntülemek
için Tıklayın

Kaynaklar: Araçlar

Dezenformasyonu Nasıl Fark Eder ve Onunla Nasıl Mücadele Edersiniz

Bu araç seti, öğretmenlerin yanlış ve yanıltıcı bilginin – özellikle dezenformasyonun – sağlık, demokrasi, çevre ve toplumsal normlar üzerindeki etkileri hakkında sınıf tartışmalarını başlatmalarına yardımcı olmaktadır. Araç seti birçok dilde mevcuttur.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

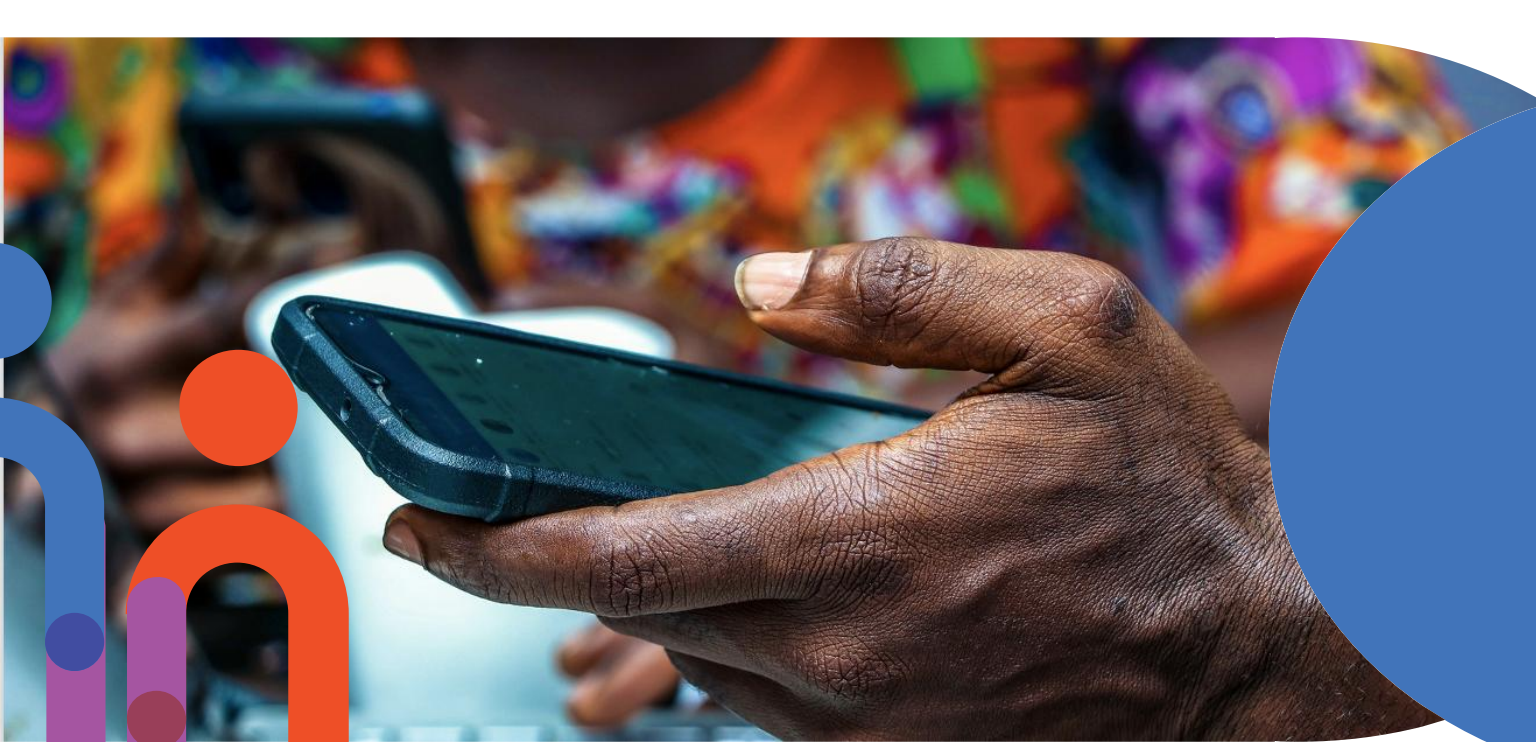
Medya ve Bilgi Okuryazarlığı Müfredatı - E-versiyon | Uluslararası Medya ve Bilgi Okuryazarlığı e-Platformu

Bu Müfredat, medya ve bilgi okuryazarlığının kapsamlı bir yetkinlik çerçevesini sunmakta ve eğitimcilere ile öğrencilere yapılandırılmış pedagojik öneriler sunmaktadır. Günümüzün iletişim ekosisteminde yön bulmak için gereken yetkinlik yelpazesini kapsayan çeşitli ayrıntılı modüller içermektedir. Bu kaynak, medya ve bilgi okuryazarlığını yapay zeka, dijital vatandaşlık eğitimi, sürdürülebilir kalkınma için eğitim, kültürel okuryazarlık ve yanlış bilgi ile dezenformasyonun katlanarak artması gibi ortaya çıkan konularla ilişkilendirmektedir.

Konu 4

Dijital Platformları
Hesap Verebilir
Kılmada Sivil
Toplumun Rolü

Genel Bakış

Dijital Platformları Hesap Verebilir Kılmada Sivil Toplumun Rolü

Dijital çağda sivil toplum kuruluşları (STK'lar), dijital platformlar genelinde şeffaflığı, hesap verebilirliği ve etik uygulamaları teşvik etmede kritik bir rol oynamaktadır.

Yanlış bilgi ve algoritmik ayrımcılıkla mücadele etmekten daha güçlü veri gizliliği korumalarını savunmaya kadar STK'lar; **denetim kuruluşları, politika etkileyicileri ve kamuoyu eğiticileri** olarak hareket etmektedir. Savunuculuk, dava, araştırma ve kamuoyu kampanyaları aracılığıyla teknoloji şirketlerini demokratik değerleri benimsemeye ve **kullanıcıların haklarını** dijital alanda korumaya zorlamaktadır.

Temel Tanımları ve Kavramları Açıklar

Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar)

Vatandaşların çıkarlarını temsil eden ve çoğunlukla aktivizm, politika katılımı ve hukuki eylem yoluyla kamu yararını savunan hükümet dışı, kar amacı gütmeyen kuruluşlar.

Platform Hesap Verebilirliği

Facebook, Google ve X gibi dijital platformların; içerik moderasyonu, veri yönetimi ve algoritma tasarımı dahil olmak üzere uygulamalarında şeffaf ve sorumlu olması gerektiği ilkesi.

Dijital Haklar

İfade özgürlüğü, mahremiyet, bilgiye erişim ve ayrımcılıktan korunma dahil olmak üzere çevrimiçi ortama uygulanan temel haklar.

Algoritmik Önyargı

Çoğunlukla hatalı veriler veya şeffaf olmayan algoritma tasarımından kaynaklanan ve otomatik karar alma sistemlerine yerleştirilmiş sistematik ve adil olmayan ayrımcılık.

Odak Alanı 1

Savunuculuk ve
Koalisyon Oluşturma
Sivil Toplum Platform
Hesap Verebilirliği için
Kamuoyu Baskısını
Nasıl Oluşturur

STK'lar şu yollarla kamuoyu baskısı ve politika ivmesi oluşturur:

- İttifaklar kurmak (ör. Access Now, EDRI, Dijital Haklar İzleme)
- Açık mektuplar, manifestolar ve denetim raporları yayımlamak
- Politika yapıcılar ve teknoloji şirketleriyle doğrudan etkileşime girmek

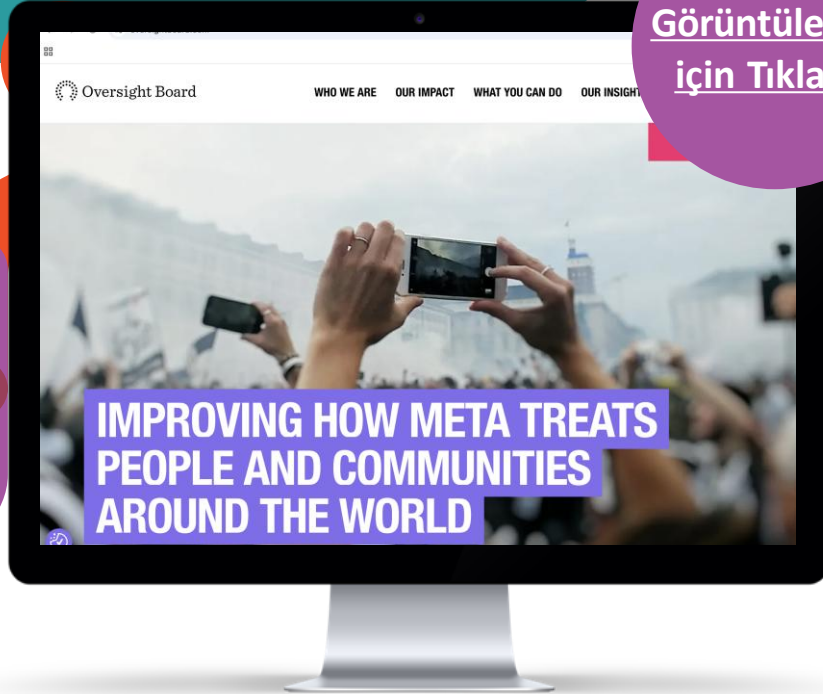
Örnek: Gerçek Facebook Gözetim Kurulu – Meta'nın politikalarına kamuoyu denetimiyle meydan okuyan bağımsız bir uzmanlar grubu.

Örnek Olay

Gerçek Facebook Gözetim Kurulu (RFOB)

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

Bağımsız Sivil Toplum Meta Platformlarının Denetimi

Genel Bakış:

- 2020 yılında kurulan Gerçek Facebook Gözetim Kurulu, akademisyenler, gazeteciler ve sivil haklar önderlerinden oluşan bağımsız bir koalisyondur.
- Meta'nın (eski adıyla Facebook) içerik moderasyonu politikalarını denetlemek ve daha fazla şeffaflık ile hesap verebilirlik talep etmek amacıyla oluşturulmuştur.

Temel Eylemler:

- Meta'nın içerik moderasyonu kararlarına, özellikle yanlış bilgi ve nefret söylemi konusunda kamuoyu önünde itiraz etti.
- Platform eksikliklerini ve bunların toplumsal etkilerini vurgulamak için raporlar yayımladı ve bilgilendirme toplantıları düzenledi.
- Dijital platformlarda etik yönetim çağrılarını güçlendirmek için diğer sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yaptı.

Sivil toplum hesap verebilirliği sağlamak için hukuki mekanizmalara başvurur:

Odak Alanı 2

Yasal Eylem ve
Stratejik Dava
Dijital Platformları
Hesap Verebilir Kılmak
için Hukuku Kullanmak

- GVKY (GDPR), Dijital Hizmetler Yasası (DSA) ve ulusal yasalar kapsamında dava açmak
- Mahremiyet, ifade özgürlüğü ve ayrımcılık karşıtı ilkelerin ihlallerine itiraz etmek

Yasal Eylem ve Stratejik Dava

Nedir

Sivil toplum kuruluşları (STK'lar), teknoloji şirketlerinin etik dışı veya yasadışı uygulamalarına itiraz etmek için hukuki mekanizmalara başvurur. Bu durum; mahremiyet hakkı ihlallerini, algoritmik ayrımcılığı, şeffaflık eksikliğini ve kullanıcıları zararlı içerikten koruma başarısızlığını kapsamaktadır.

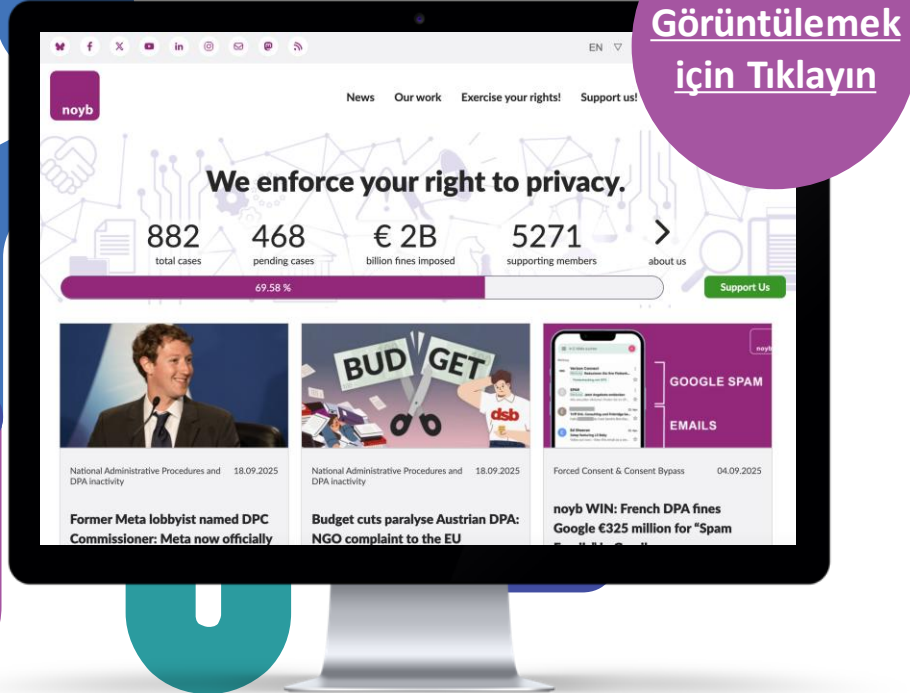
Temel Araçlar

- **GVKY (AB)** – veri koruma ve rıza talep etmek için
- **Dijital Hizmetler Yasası (DSA)** – şeffaflığı ve içerik hesap verebilirliğini sağlamak için
- **Ulusal yasalar** – ö. tüketici hakları, ayrımcılık karşıtı mevzuat, ifade özgürlüğü

Yasal Eylem ve Stratejik Dava

Öne Çıkan Davalar

- **NOYB (Sizi İlgilendirmez):** Max Schrems tarafından kurulan kuruluş, Meta, Google ve diğerlerine karşı düzinelerce GVKY şikayeti açmış; bu durum milyonlarca Euro'luk para cezalarına ve iyileştirilmiş gizlilik standartlarına yol açmıştır.
- **La Quadrature du Net (Fransa):** Hükümet gözetimi ve yapay zeka tabanlı proaktif polislik araçlarına karşı başarılı davalar açmıştır.
- **Privacy International:** Toplu veri toplama uygulamalarına itiraz etmiş ve ulusal ile uluslararası düzeyde davalar kazanmıştır.

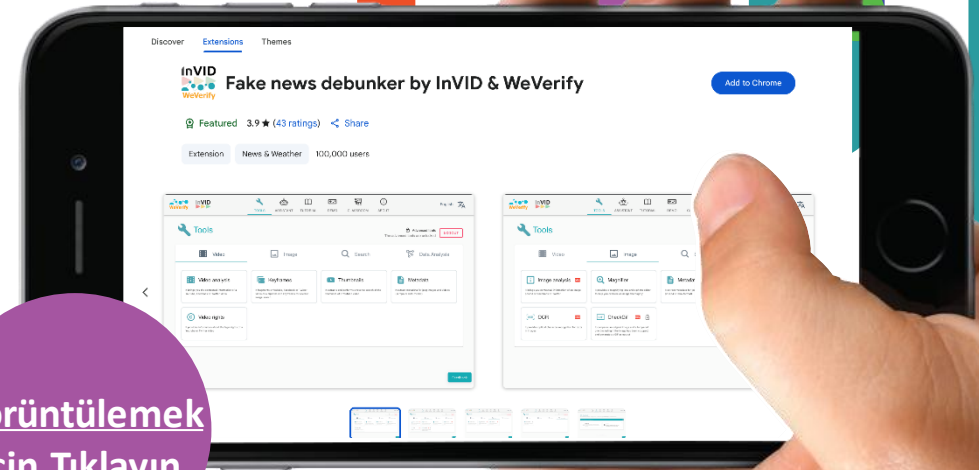
Dijital Araç

NewsFeed Defenders (Haber Akışı Savunucuları)

Açıklama: Bu medya okuryazarlığı oyunu, oyunculara günümüzün kaotik ortamında dezenformasyonu ve yanlış bilgiyi nasıl tespit edip göz ardı edeceklerini öğretmektedir.

Konu 3'e Uygulayın: Üniversiteler ve Medya Eğitimi: Avrupa'da Dijital Vatandaşlığı Güçlendirmek.

[Görüntülemek için Tıklayın](#)

Kaynaklar

Bir UNESCO Raporu

**Platform Sorunları ve
Düzenleyici Çözümler –**
Mevcut çalışmalar ve
soruşturmaların kapsamlı bir
incelemesinden elde edilen
bulgular

[Görüntülemek
için Tıklayın](#)

[Görüntül
emek için
Tıklayın](#)

BBC Panorama: Aşı Karşıtı Hareket (2019) – (Belgesel)

Panorama Aşılar: Dezenformasyon Savaşı – BBC
Panorama programı/belgeseli, yanlış bilgi yaymak
ve COVID-19 aşıları konusunda kamuoyunda kafa
karışıklığına katkıda bulunmakla eleştirilmiştir.

Modül 7: İnterneti Daha Güvenli, Daha Adil ve Dürüst Bir Alan Haline Getirmek

Modül 7'yi Tamamladınız

İnterneti Daha Güvenli,
Daha Adil ve Dürüst Bir Alan Haline Getirmek

This resource is licensed
under CC BY 4.0

Co-funded by
the European Union

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the Finnish National Agency for Education. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them

* Atık yönetimi için lütfen bu belgeyi renkli yerine gri tonlamalı veya siyah-beyaz olarak yazdırın. Lütfen kağıdın her iki yüzüne (çift taraflı) yazdırın ve mümkünse birden fazla slayt veya sayfayı tek sayfaya sığdırın.